

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:2150

av **Eva-Lena Jansson (S)**

En likvärdig bröstcancervård i hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en likvärdig bröstcancervård och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Varje år får drygt 9 000 kvinnor diagnosen bröstcancer, den vanligaste cancerformen hos kvinnor. Vad som är avgörande för ett bra behandlingsresultat och möjlighet till bot, är en tidig upptäckt av sjukdomen. Därför är möjligheten till hälsoundersökning med mammografi en oerhört viktig faktor för att kunna påbörja en behandling i tid. Ju tidigare sjukdomen upptäcks desto bättre. Alla kvinnor mellan 40 och 74 år ska, enligt Socialstyrelsens rekommendationer, erbjudas mammografi med ca 1,5–2 års mellanrum. Dessvärre finns det fortfarande landsting som ännu inte klarat av att nå den målsättningen, för grupperna 40–49 samt 69–74 år. Något som kan riskera kvinnors hälsa eftersom det motverkar en tidig upptäckt av bröstcancer. Att kvinnor inte får tillgång till denna viktiga del av hälsoundersökningen – mammografi – på grund av bostadsort kan inte vara förenligt med en generell och rättvis sjukvård. När man dessutom vet att medellivslängden för kvinnor i Sverige år 2016 var 84 år, så borde det vara självklart att kvinnor över 69 år får erbjudande om mammografi.

Att kunna få en likvärdig vård av god kvalitet, oavsett bostadsort och landsting, är något som alla förväntar sig ska fungera. Dessvärre visar det sig att både behandlingar och läkemedel samt bemötande av patienter varierar. Något som inte kan anses som tillfredsställande ur vare sig folkhälso- och eller rättviseperspektiv. Att det sker en lokal överprövning av behandlingsriktlinjer kan knappast vara önskvärt vare sig ur patientsäkerhetssynpunkt eller ur aspekten likvärdig vård.

Under de senaste 15–20 åren har flera nya läkemedel introducerats. Det är läkemedel som ger drabbade kvinnor bättre prognos, och för de som lever med spridd bröstcancer en förlängd överlevnad med färre biverkningar. Trots detta är väntan på att få tillgång till nya läkemedel onödigt lång, och innebär dessutom en ojämlig förskrivning över

landet. Det är den verklighet framför allt kvinnor med spridd bröstcancer lever med i Sverige idag.

Kallelse till mammografin

Landstingens kallelse till mammografin hörsammas av drygt 80 procent av de kallade kvinnorna, medan knappt 20 procent väljer att avstå från denna viktiga undersökning. Det finns inte bara en förklaring till att så många kvinnor avstår från mammografi. Cancerfondens undersökning visar att ekonomiska och sociala faktorer spelar in för vilka kvinnor som går på mammografiundersökningen. Regeringens beslut att göra mammografin kostnadsfri har varit mycket välkommet. Utformningen av kallelse till mammografin kan dock påverka antalet kvinnor som inte deltar. Därför är det viktigt att kallelsen innehåller kortare information på fler språk än svenska, i syfte att nå kvinnor med utländsk bakgrund.

Och när det gäller de rekommenderade tidsintervallerna för att kallas, 18–24 månader, är det viktigt att dessa inte heller äventyras vid upphandling av mammografiundersökningar hos privata aktörer. Bara det faktum att det finns fall där just kallelsen inte skett förrän efter 36 månader, och att fallet har en tydlig koppling till att mammografiundersökning överförts till privat vårdbolag är oerhört allvarligt. Kvalitet och säkerhet måste komma i första hand.

Om en kvinna får diagnosen bröstcancer är det viktigt att diagnosen också är skriftlig. Precis som den kommande handlingsplanen är skriftlig och individuell. Detta för att kvinnan ska kunna ta del av informationen på ett bra sätt. Behandlingsplanen bör innehålla information om att kvinnan ska få rehabilitering efter avslutad behandling. Även här är det viktigt att informationen kan ges på annat språk än svenska alternativt i punktskrift. Också rätten till att få en förnyad medicinsk bedömning ska ingå i den information som ges till kvinnor som fått en diagnos. Samtidigt är det naturligtvis viktigt att alla kvinnor får informativ kunskap om bröstcancer. Genom den årliga kampanjen Rosa bandet, som anordnas av Cancerfonden i oktober, uppmärksammas kvinnor om vikten av att själva göra en regelbunden självundersökning av sina bröst.

Detta borde också kunna informeras om på landets vårdcentraler. För även om Rosa bandet-kampanjen får ett stort genomslag så når den inte alla kvinnor. Genom att landstingen tillhandahåller informationsmaterial, på fler språk än svenska, om vikten av självundersökningar skulle förmodligen många fler tidiga upptäckter av bröstcancer göras; att kvinnor med funktionshinder som begränsar syn och/eller hörsel får en godtagbar information måste också säkerställas.

Eva-Lena Jansson (S)